

רבי יהודה הלוי מסביר על עולם הבא

ק"ד

אמר הכוזרי: ההבטחות של זולתכם מוצקות יותר ודשנות יותר.

ק"ה

אמר החבר: אבל כלן אחרי המות, ואין בחיים דבר המצביע עליהן.

ק"ו

אמר הכוזרי: אכן, ולא ראיתי איש מהמאמינים באותן הבטחות שיאהב להקדים אותן.

אדרבה אלו יכול היה לדחותן ולאחר אותן אלה שנים ולהשאיר בחיים מסכן ואמלל, היה בוחר בזאת.

ק"ז

אמר החבר: ומה דעתך על מי שהיה עד לאותם מעמדים עצומים ומלאכיים?⁶⁹

ק"ח

אמר הכוזרי: ללא ספק משאלתו תהיה שנפשו תתמיד להיות נבדלת מחושיו, ונפשו תוסיף להנות מאותו אור. זה הוא מי שיאחל לעצמו את המות.

ק"ט

אמר החבר: המבטח לנו הוא שנדבק בדבר האלהי, בנבואה ובמה שקרוב אליה, ושהדבר האלהי ידבק בנו בהשגחה, במופתים ובנסים. לכן אין התורה חוזרת ואומרת: "אם תקימו את התורה הזאת, אביא אתכם אחרי המות אל גנות והנאות".⁷⁰ אלא אלהים אומר: "אתם תהיו לי בני עליה ואני אהיה לכם אלה מנהל".⁷¹ ויהיו מכם מי שיבואו אל נוכחותי ויעלו אלי השמימה, כמו אלה שהיו מתהלכים בין המלאכים בעצמם, ומלאכי מתהלכים ביניהם עלי אדמות, ואתם רואים אותם יחידים וגדודים כשהם שומרים עליכם ונלקחים בעדכם. ותתמידו לשבת בארץ המסיעת לדרגה הזאת, הלא היא הארץ המקדשת. פריונה או בצרחה, טובה או רעה יהיו תלויים בדבר האלהי בהתאם למעשיכם. העולם ינהג מנהג טבעי, פרט לכם. כאשר השכינה תשרה ביניכם עתידים אתם להיות עדים לפיריון אדמתכם ולכך שגשמיכם יהיו סדורים ולא יחרגו מן העתות שבהן הם נחוצים, ושתגברו על

אויביכם מבלי שתתכוננו.⁷² בזאת תדעו שענינכם אינו נוהג על-פי חק טבעי, אלא הוא רצוני. כמו שאם תמרו עתידים אתם לראות בצרת, יבש, דבר וחיית טרף,⁷³ בעוד כל העולם שלו, ואזי גם בזה תדעו שאת ענינכם מנהל דבר מרומם יותר מן הדבר הטבעי". כל זה התקיים. לכל הבטחותיה של תורה זאת יש ערבות. אין חשש שתופרנה. להבטחותיהן של כל התורות ההן אין ערבות, כי הן נוגעות למה שאחרי המות. אבל לכל הבטחותיה של תורתנו משתף עקרון אחד והוא התקנה להתקרב לאל ולמלאכיו. מי שמגיע לדרגה זאת אינו חושש לכליון.

תורה זאת הצגה בפנינו וראינוה במו עינינו. משולים אנו לחברים ההולכים בצותא במדבר, צמודים זה אל זה. אחד מהם נסע להדו, וזכה לכבוד ולגדלה מצד מלך הדו כאשר נודע לו שהוא מן החברים הללו, שכן הכיר את אבותיהם לפניו והם היו חוסי. הוא נתן לו אוצרות שנשא אותם אל חבריו. הוא הלביש אותו בגדי-כבוד ושלח עמו אנשים מקרב פמליתו, שלא עלה על הדעת שהם יצאו מאת פני המלך ולא שירדו אל אותו מדבר, וצוה עליו צוויים ובריתות שיקבל עליו לצית לו. האיש בא אל חבריו עם השליחים ההדויים

הללו. החברים קבלו אותם בסבר פנים יפות והשתדלו לשרתם ולכבדם, וכנו להם ארמון, שבו שכנו אותם. החברים ההם השתדלו להגיע להדו ולראות את המלך במאמץ המועט ביותר בהשגחת השליחים הללו שהדריכו אותם בדרך הקצרה ביותר והישרה ביותר. כלם ידעו שמי שחפץ להגיע להדו יקל עליו הדבר אם יקבל על עצמו לצית למלך ולכבד את שליחיו המביאים אותו אליו. הם לא יצטרכו לשאל "מדוע נקבל על עצמנו את הציות הזה?" שהרי הסבה גלויה לעיניהם: כדי שידבקו במלך, והדבקות בו היא האשר.

החברים הם בני ישראל. הנוסע הראשון הוא משה. הנוסעים האחרים הם יתר הנביאים. השליחים ההדויים הם השכינה והמלאכים. בגדי הכבוד הם האור המשכל השורה בנפשו בנבואה והאור המוחש השורה על פניו.⁷⁴ האוצרות שנשלחו הם שני הלוחות עם עשרת הדברות.

אותם בעלי חקות אחרות לא ראו דבר מזה. אבל נאמר להם "קבלו עליכם לצית למלך הדו כמו שקבלו זאת עליהם החברים הללו ואז עתידים אתם לדבק במלך אחרי המות. שאם לא כן הוא ירחיק אתכם ויענה אתכם אחרי המות". ויש מהם מבעלי החקות מי

שאמר: "לא בא אלינו אף אחד להודיענו שהוא אחרי המות בגן עדן או בגיהנם", והרב העדיפו את הסדר הטוב של מצבם ושיהיו מתאמים זה עם זה בדבריהם. הם קבלו עליהם אותו ציות ועוררו את עצמם, בפנימיותם התעוררות חלשה, אך כלפי חוץ התעוררות חזקה ומאמתת, תוך שהם מתעלים ומשתלטים על פשוטי העם שלהם באמונה. כיצד יפגינו הללו, בטענה המסתמכת על מה שיארע להם אחרי המות, עליונות על מי שמשיגים זאת בחייהם? האין טבעם של הנביאים ושל החוסים קרוב יותר לקיום נצחי מאשר טבעו של מי שאינו קרוב לדרגה זאת?

ותחית המתים הוא יסוד מיסודי תורת משה רבנו עליו השלום, ואין דת ולא דבקות בדת יהודית למי שלא יאמין זה. אבל הוא לצדיקים. (וכן הוא לשון בראשית רבה) פרשה יג ו': (גבורת גשמים לצדיקים ולרשעים, ותחית המתים לצדיקים בלבד). ואיך יחיו הרשעים והם מתים אפילו בחייהם?! (וכן אמרו) **ברכות י"ח ע"ב**: (רשעים אפילו בחייהם קרואים "מתים", צדיקים אפילו במיתתן קרואים "חיים"). ודע כי האדם יש לו למות בהכרח, ויפרד למה שהורכב ממנו.